



Иван Вазов
ПАМЕТНИКЪТ

При голото и безводно село Горна баня, в едно стръмно долче, шуртеше изворче.

Това изворче, едничкото, което даваше бистра студена водица на селяните, благословия и благодат божия на тая изсъхнала и ожедняла почва, добри хора, преди векове още, бяха го подградили с камънаци и му закрепиха дървено улейче, за да шурка водицата в стомните и ведрата на напети моми и невести, които слазяха в долчето да ги напълнят по една наведена пътека.

Идеха вечер и младите воловарчета да поят сиви волове и да закачат мили девойки.

И шуртеше веселото чучурче непрекъснато, дълги години и векове радваше селото и прохладваше местността.

Никой не искаше повече от него, освен все така да тече в долчето си, да чурулика, бъбли и пее.

* * *

Един ден от София мина тука един учен човек. Той спря файтона си на високия бряг, погледна чучурчето презрително и си каза:

– Защо тая вода да извира тъй ниско? Тя е избрала много зле мястото си. Този дол е несгоден и пътеката е хлъзгава. Да дигнем водата високо и да я заведем на по-добро място.

И върна се в министерството си и написа дълбокомъдър доклад от четирийсет листа, с който предлагаше да се поправи грешката на природата, която очевидно не е имала инженерски диплом, и да се махне изворът из долчето, така просташки и неестетически подграден.

Уважаемият финансов министър, винаги грижлив за естетиката на нещата, а особено за хълбоците на горнобанянки, одобри предложението и натовари учения човек да вземе извора из дола и го пренесе сред селото.

Оттогава почнаха страданията на бедния извор, наруши се идилията на самотията му, прокуди се поезията му.

Спуснаха се рояк копачи и зидари, въоръжени със сечива, и очила ти инженери, натъпкани с архитектурски знания, последвани от цял арсенал хидравлически уреди и инструменти.

И зафана се копан, рушене, градене! Възцари се глъч и движение в мирното дотогава долче, приятен затул на задирките и любовните срещи на младите... Изпълни се бедното долче с трескав шум, заехтя от удари на сечива, от префинени попружни и научни термини.

И заградиха от вси страни водата с дебел зид. Пленената вода

клокочеше, пъшкеше жаловито от своя каменен затвор като вдовицата на майстор Маноля.

Само сред покрива оставиха една дупка – едно прозорче на гроба.

Побиха там една висока, черна чугунна тръба, из която водата беше длъжна да се изкача, за да я заведат през други тръби там, дето трябваше.

Работата кипеше в пълния си разгар, науката изнасяше законите на природата, ученият човек от финансовото министерство тържествуваше и една струйка злато постоянно течеше посредством един невидим улей от торбата на софийското ковчезничество в кесията на дипломиралия човек.

И работата кипеше. Долът бе буквално удавен от архитектурски познания, от хидравлически уреди, от оръдия за измерване и нивелация, от обмислени планове и тънки калкулации; въздухът наоколо бръмчеше от рояци специални думи, технически термини, научни мъдрословия.

Една нощ водата вместо да фръкне из комина, дръпна се в земята и се изгуби!

Тя се бе уплашила от толкова ученост!

* * *

Печално и безмълвно стърчи сега чугунната тръба в оглушения дол. Духовитият отшелник на Горня баня г. Ш. нарича сега тая тръба: „Паметникът“!

На какво ли?

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3822>]